

KIRKENS
BYMISJON

Gatejuristen Bergen

Årsrapport 2023

Kirkens Bymisjon
Kong Oscars gt. 17
5017 Bergen

Gatejuristen Bergen
Postboks 491 Sentrum
5805 Bergen

Telefon: 55 30 72 30
Org.nr.: NO 928 305 732
E-post: Gatejuristen.bergen@bymisjon.no

Innhold

Innhold.....	2
Innledning	3
Kort om året som gikk	3
NØKKELTALL FOR 2023	4
Gatejuristens samfunnsoppdrag	4
Organisering av Gatejuristen Bergen	4
Gatejuristnettverket.....	5
SAMARBEIDET ÅRET 2023	6
FELLES RETTSPOLITISK ARBEID I 2023	6
Gatejuristen Bergens arbeid i 2023.....	7
GENERELT OM TILGJENGELIGHET	7
SAKSMOTTAK OG OPPSØKENDE VIRKSOMHET	7
STATISTIKK.....	7
SAKER SOM GATEJURISTEN BERGEN HAR BISTÅTT I	9
SAMARBEID MED NADHEIM.....	10
Organisering og økonomi.....	10

Innledning

Gatejuristens målgruppe er mennesker som har eller har hatt et rusproblem. Gatejuristen Bergen ble etablert i desember 2009 som en del av Kirkens Bymisjon, hvor vi tilhører seksjon Rettigheter. Vi er sentralt lokalisert, og er dermed tett på rusmiljøet i Bergen sentrum.

Gatejuristen gir gratis rettshjelp til målgruppen innenfor alle juridiske fagområder. Vi jobber etter den grunnleggende forståelsen av at det er forskjell på det å ha rett og å hevde sin rett. Vi arbeider også i tråd med Kirkens Bymisjons verdigrunnlag og visjon, og tilstreber at våre klienter skal erfare respekt, rettferdighet og omsorg.

I tillegg driver Gatejuristen prosjektet Ung rettshjelp (tidligere Barnas jurist). Ung rettshjelp gir juridisk bistand til barn og unge under 25 år. Ung rettshjelp har utarbeidet en egen årsrapport.

Kort om året som gikk

I 2023 har Gatejuristen Bergen gjennomgått større endringer. 1. februar fusjonerte ti av Kirkens Bymisjons stiftelser, deriblant Kirkens Bymisjon i Bergen, til én nasjonal stiftelse. Dette har også hatt innvirkning på Gatejuristen. Vi har blant annet tilhørighet til en ny organisasjons-seksjon med felles ledelse som Gatejuristen og Ung rettshjelp Rogaland, vi har nytt IT-system og nytt saksbehandlersystem. I tillegg flyttet vi i november våre kontorer fra Hollendergaten 13 til Kong Oscars gate 62, der flere andre av Kirkens Bymisjons tiltak er lokalisert.

I 2023 har vi blant annet hatt fokus på å utvide omfanget av vårt oppsøkende arbeid. Vi har hatt 74 oppsøkende saksmottak, mot 44 året før. Vi ga gratis rettshjelp til 343 ulike klienter i vår målgruppe og registrerte 533 nye saker. Til sammenligning registrerte vi 406 nye saker i 2022, og 352 i 2021.

Gatejuristen vil takke alle våre frivillige som har bidratt til arbeidet med å bistå klientene våre med de rettslige problemene deres. Vi ønsker også å takke våre økonomiske støttespillere; Statens Sivilrettsforvaltning, Bergen kommune og Helsedirektoratet, som gjør arbeidet vårt mulig. Vi takker Advisor for godt samarbeid, samt Rettsdata og Lovdata. Vi takker også alle samarbeidspartnere som gjør arbeidet vårt lettere, og som hjelper våre klienter med å komme i kontakt med oss.

A handwritten signature in blue ink that reads "M. Stranden".

Merete Stranden
Tiltaksleder, Gatejuristen og Ung rettshjelp Bergen

Nøkkeltall for 2023

- 533 saker
- 343 klienter
- 22 frivillige jusstudenter
- 24 frivillige jurister, advokater og administrasjonsmedarbeidere
- 2,2 frivillige årsverk
- 2,4 lønnede årsverk
- 74 oppsøkende saksmottak

Gatejuristens samfunnsoppdrag

Gatejuristens samfunnsoppdrag er å bidra til bedre levekår for en utsatt gruppe mennesker; personer som har eller har hatt et rusproblem. Hovedmålet vår er å bedre målgruppens rettssikkerhet og sørge for at deres grunnleggende rettigheter ivaretas. Ved å bistå med individuell og gratis rettshjelp av høy kvalitet, gir Gatejuristen målgruppen tilgang til en tjeneste de ellers ikke hadde hatt råd til eller mulighet til å benytte seg av. Også rettighetsinformasjon og rettspolitisk arbeid er viktig for å ivareta vårt samfunnsoppdrag.

Vår erfaring er at det ikke hjelper å ha rett om man ikke får hevdet sin rett. Gjennom vårt arbeid vil vi bidra til en lettere hverdag for mennesker som ofte møter lukkede dører og har det vanskelig. Gatejuristen Bergen løser samfunnsoppdraget ved å være tilgjengelig for målgruppen, som ofte har vanskeligheter for å oppsøke det ordinære hjelpeapparatet og benytte seg av andre tilbud. Vi erfarer at det fortsatt er et stort behov for et særskilt rettshjelptiltak som ivaretar de rusmiddelavhengiges rettigheter og interesser. Gatejuristen er et supplement til andre ordninger. Vi erfarer også at det offentlige og hjelpeapparatet anser Gatejuristens arbeid som en ressurs.

Gatejuristen Bergen søker å møte målgruppen der hvor de oppholder seg. Ved å være lokalisert i Bergen sentrum, og ved vårt oppsøkende arbeid, har vi umiddelbar nærhet til miljøet og øvrige rustiltak. Dette er viktig for at vi skal nå klientene våre, og klare å opprettholde kontakt med dem.

Organisering av Gatejuristen Bergen

I Kirkens Bymisjon seksjon Rettigheter har vi samlet flere virksomheter som har som formål å bekjempe undertrykkelse og ulikhet, og bidra til at målgruppene realiserer sine rettigheter.

Gatejuristen har et nasjonalt tilbud som tar inn saker fra hele landet. Gatejuristen Bergen har i 14 år gitt rettshjelp av god kvalitet til målgruppen. I Kirkens Bymisjon har vi også andre tiltak som jobber med personer som har utfordringer knyttet til rus. Vi har helhetlig kompetanse innen juridisk, økonomisk, helse- og sosialfaglig hjelp, og tilbyr

også ulike aktiviteter og musikkterapi. Intensjonen vår er å være tilgjengelige for målgruppen, og gi dem et styrket og tverrfaglig tjenestetilbud.

Den juridiske bistanden vi gir, ytes av ansatte og frivillige ved Gatejuristen. Vi har tre erfarne jurister ansatt ved kontoret, som i 2023 utgjorde 2,4 årsverk. Frivillige jusstudenter gir også rettshjelp, under tett veiledning fra de ansatte juristene. De frivillige studentene er med på klientmøter og oppsøkende saksmottak, og de saksbehandler. På denne måten er de et viktig bidrag til driften og tilbudet vårt. Vi erfarer at de frivillige saksbehandlerne har god progresjon i sakene de får tildelt.

I 2023 har vi hatt til sammen 22 frivillige jusstudenter tilknyttet kontoret. Studentene rekrutteres fra juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen. Jusstudenter må være ferdige med 2. studieår for å jobbe som frivillige saksbehandlere hos oss. Til enhver tid har vi ca. 12 studenter som jobber 20 % stilling hver, det vil si 7,5 timer per uke. I tillegg tilbyr vi praksisplass til studenter ved juridisk fakultet ved universitetene i Tromsø og Stavanger, som har praksis som en del av undervisningen.

Gatejuristen er opptatt av at rettshjelpen som gis er av faglig høy kvalitet. For å oppnå dette, gir vi god opplæring og oppfølging av de frivillige studentene våre. Alt arbeidet deres kvalitetssikres av ansatte. Vi har kvalitetsrutiner vi følger, som revideres og oppdateres jevnlig. Vi holder ansatte og frivillige faglig oppdaterte, og benytter eksterne rådgivere ved behov. Frivillige jurister og advokater tilfører viktig juridisk kompetanse og erfaring. Gatejuristen benytter blant annet frivillige veiledere fra advokatfirmaene i området, fra Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen, samt andre jurister som har spesifikk kunnskap på ulike relevante fagområder. Vi har i tillegg en pensjonert advokat som er frivillig i 10 % stilling for Gatejuristen og Ung rettshjelp Bergen. Han deltar på klientmøter, har oppsøkende virksomhet og er mentor for ansatte og frivillige. Til sammen utgjorde de frivilliges arbeid i 2023 2,2 årsverk.

Gatejuristnettverket

Gatejuristen Bergen er en del av det nasjonale Gatejuristnettverket. Dette er et faglig nettverk av og for Gatejuristkontorene i Norge, og består av kontorene i Trondheim, Bergen, Oslo, Stavanger, Kristiansand og Tromsø. Tromsø er et frittstående kontor, mens de andre kontorene er en del av den organisasjonen som fusjonerte til en nasjonal stiftelse i 2023. Samarbeidet er et viktig bidrag til faglig styrke. Vi utveksler erfaringer og drar nytte av hverandres kunnskap.

De regionale kontorene er selvstendige og likestilte, men samarbeider faglig for å utvikle og koordinere tilbudet. Tilskuddene som gis til hvert enkelt kontor er avgjørende for driften av tiltaket, og det er ingen intern fordeling av tildelte midler mellom stiftelsene og Gatejuristkontorene.

SAMARBEIDET ÅRET 2023

Ledelsen av nettverket går på rundgang, og i 2023 var tiltaksleder for Gatejuristen Oslo leder. I 2023 har Gatejuristnettverket hatt månedlige ledermøter hvor felles problemstillinger og felles utfordringer har blitt drøftet. Vi hadde ni digitale ledermøter, og ett fysisk møte. Vi møttes også i forbindelse med Arendalsuka.

I tillegg har det blitt arrangert digitale fagsamlinger hver måned for alle ansatte ved de ulike kontorene, samt en fysisk fagsamling. Disse fagsamlingene har opplevdes som veldig nyttige og inspirerende for alle ansatte, og har bidratt til å sikre den faglige kvaliteten i arbeidet vårt.

FELLES RETTSPOLITISK ARBEID I 2023

En viktig del av Kirkens Bymisjons visjon er å stå opp mot urett og kjempe for lik tilgang til rettigheter for alle. For Gatejuristen og Ung rettshjelp sin del innebærer dette at vi utover å behandle enkeltsaker også har et bevisst og aktivt forhold til vårt rettspolitiske arbeid. Vi ser det derfor som sentralt at vi bruker våre erfaringer fra saksbehandlingen til å påvirke hvordan rettsreglene utformes og bidrar til at disse praktiseres på en måte som i størst mulig grad sikrer gode levekår for målgruppene både på kort og lengre sikt.

Vi koordinerer vårt rettspolitiske arbeid med de øvrige virksomhetene i Kirkens Bymisjon, samt med de andre kontorene i landet. Vi samarbeider også med andre aktører på feltet i rettspolitiske spørsmål der hvor det er mest hensiktsmessig.

Samlet har vi for begge tiltakene levert totalt seks skriftlige høringsinnspill. Vi har også levert innspill til rushåndhevingsutvalget og husleielovutvalgets arbeid. Vi har videre skrevet eller vært medforfattere på tre debattinnlegg/kronikker i ulike medier, stilt opp i media og levert flere bidrag til Sivilsamfunnets rettsstatsmelding som ble overlevert til Stortingets presidentskap i oktober. Videre har vi deltatt i debatter og panelsamtaler, og har sammen med en rekke andre organisasjoner, rettshjelpiltak og Advokatforeningen vært en del av rettshjelpsalliansen som også i 2023 har fortsatt arbeidet med å sikre en god rettshjelpslovgivning i fremtiden. Rettshjelpsalliansens arbeid ble også trukket frem som avgjørende av flere politikere på Stortinget i forbindelse med den nye modellen for økonomisk behovsprøving som ble vedtatt i desember 2023. Sammen med Jussbuss, JURK og Advokatforeningen har vi også arrangert en panelsamtale under Arendalsuka om fremtidens rettshjelpsordning.

Inngangen til 2023 var preget av flere medieoppslag knyttet til de såkalte bøtesoningssakene, hvor en henvendelse fra Gatejuristen til Riksadvokaten høsten 2022 medførte at 22 personer ble umiddelbart løslatt fra fengsel som følge av saksbehandlingsfeil hos politiet i forbindelse med innkalling til soning av bøtestraff.

I forlengelsen av dette har Gatejuristen jobbet rettspolitisk opp mot Stortingets justiskomité for å få på plass en granskning av saken og at det ble sørget for at alle dem som hadde sonet ulovlig automatisk skulle tilkjennes erstatning. Venstre kom i

etterkant av dette med et forslag hvor det ble anmodet om at det ryddes opp i saken, men forslaget ble ikke vedtatt.

I 2023 har vi videre arbeidet for at det må skje en forbedring av krisesentertilbudet til personer i aktiv rus. Det mangelfulle krisesentertilbudet til personer i aktiv rus er noe som Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) kritiserte i sin rapport "Rus og menneskerettigheter" fra 2022. Gatejuristen har i 2023 hatt møte med Barne- og familiedepartementet i forbindelse med at krisesenterlovgivningen er under revidering, og tatt til orde for at tilbudet må styrkes for personer i aktiv rus. Arbeidet med å bedre krisesentertilbudet til personer i aktiv rus, både kvinner og menn, er noe vi kommer til å fortsette med også i 2024. I tillegg har vi fått tilskudd til et nasjonalt prosjekt som heter «Gatas stemme», som skal innhente erfaringer fra samtlige av Gatejurist-kontorene.

Gatejuristen Bergens arbeid i 2023

GENERELT OM TILGJENGELIGHET

Vi tar imot drop-in klienter mandag til torsdag i kontortid. Dette tilbudet måtte reduseres i november og desember, på grunn av flytting og tilrettelegging for drop-in i nye lokaler. Vi har telefontid mandag til torsdag fra klokken 10 til 14, og mottar også henvendelser per e-post. I tillegg opplever vi at hjelpeapparatet henviser mange klienter til oss.

Vi setter av god tid til klientmøtene våre. Vi gir alltid klientene mulighet for flere møter, og setter opp nye når de av ulike grunner uteblir fra avtaler.

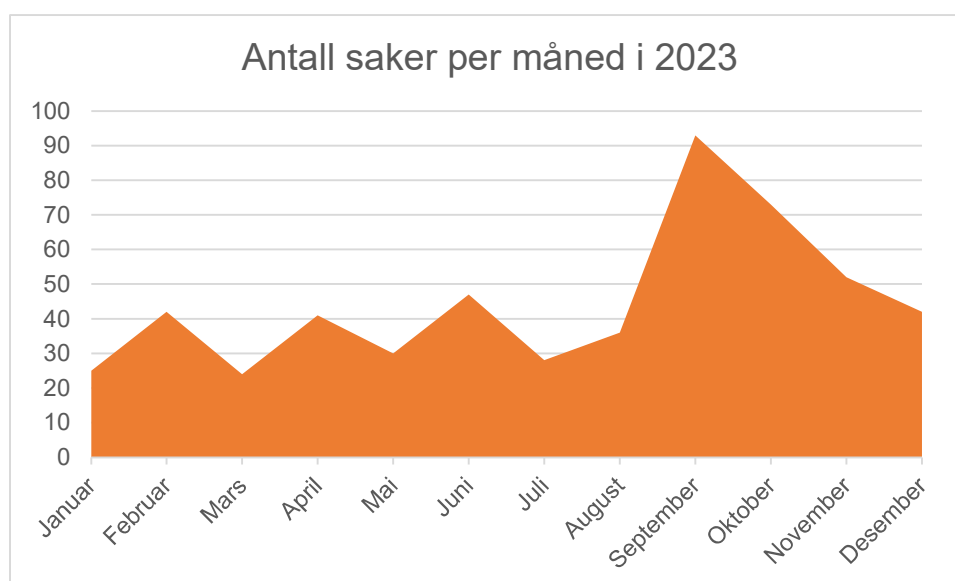
SAKSMOTTAK OG OPPSØKENDE VIRKSOMHET

Vi dekker hele Vestland fylke, men vårt viktigste nedslagsfelt er i Bergen kommune, der vi møter de fleste av klientene våre. Oppsøkende aktiviteter er en viktig del av arbeidet vårt. Vi erfarer at det er viktig å jobbe lavterskel og være tilgjengelige for målgruppen, som ofte har vanskeligheter med å oppsøke det ordinære hjelpeapparatet og benytte seg av andre tilbud. Vi har faste saksmottak på mottaks- og oppfølgingssentre, behandlingssentre og andre steder der målgruppen oppholder seg. Vi er til stede flere ulike steder i Bergen kommune ukentlig, i tillegg til at vi er i Øygarden, Askøy og på Voss.

Vi har økt omfanget av saksmottak utenfor kontoret i 2024. I fjor gjennomførte vi 74 oppsøkende saksmottak, mot 44 i 2022. I 2023 tok vi inn 30 % av sakene våre på oppsøkende saksmottak, mot 22 % i 2022.

STATISTIKK

Gatejuristen Bergen registrerte 533 nye saker fra 343 klienter i 2023.

Første halvår var saksmengden relativt stabil med mellom 20 og 45 nye saker per måned. Andre halvår hadde vi en betydelig vekst i sakstilfanget. Veksten avtok i november/desember, og vi antar at det henger sammen med tidligere nevnte flytting av kontorlokaler.

I 2023 var 22 % av sakene våre fra kvinner, mens 66 % var fra menn. I de resterende sakene er kjønn ikke registrert. Denne fordelingen mellom kvinner og menn har vært relativt stabil de siste årene, og sammenfaller i stor grad med kjønnsfordelingen i rusmiljøet.

16 % av sakene våre kommer fra klienter født før 1960, 17 % fra klienter født mellom 1970 og 1979, 18 % fra klienter født mellom 1980 og 1989, mens 10 % kommer fra klienter født etter 1990. I de resterende sakene har klientene ikke oppgitt fødselsår.

I 2023 hadde klientene uføretrygd som inntektskilde i 34 % av sakene, arbeidsavklaringspenger (AAP) i 9 % av sakene og økonomisk sosialhjelp i 3 % av sakene. I 5 % av sakene hadde klienten arbeidsinntekt. Vi erfarer at et økende antall klienter ikke ønsker å oppgi sin inntektskilde. I 2023 er klientens inntektskilde ikke oppgitt i 42 % av sakene. Dette antar vi at delvis skyldes et økende antall anonyme saker.

Statistikken viser at målgruppen vår tilhører en del av befolkningen som har begrensede økonomiske ressurser. I tillegg mener vi statistikken viser at mange sliter med ulike helseutfordringer, i tillegg til sitt rusproblem.

I 2023 ble 31 % av sakene tatt inn på telefon. 30 % av sakene ble tatt inn ved oppsøkende virksomhet, mot 22 % i 2022. Oppgangen henger klart sammen med den økte oppsøkende aktiviteten vår. 29 % av sakene i 2023 ble tatt inn på kontoret, mot 52 % i 2022. Nedgangen i fjor henger trolig sammen med flyttingen. I perioden vi flyttet var vi mer utilgjengelige for klientene, i tillegg til at de nye kontorene våre er noe mindre sentrale med tanke på hvor rusmiljøet oppholder seg.

Vi har hatt flest saker som gjelder erstatning og forsikring, straffe-, politi og fengselsrett, trygd og pensjon, boligrett, gjeld og sosialrett. Det er lite endringer i denne fordelingen fra 2022.

SAKER SOM GATEJURISTEN BERGEN HAR BISTÅTT I

Gjennom året 2023 har Gatejuristen bistått klientene våre innenfor mange ulike saksområder. Vi har bistått flere i saker som gjelder uføretrygd. Noen fikk avslag, og trengte hjelp til å klage. Andre har fått uføretrygd, men fått avslag på ung ufør. Vi har bistått dem med å dokumentere at de oppfyller kriteriene, for eksempel ved å fremlegge dokumentasjon på at det var den psykiske sykdommen som var årsaken til rusbruken, og ikke omvendt. I flere saker har vi fått medhold i krav om ung ufør for klientene våre. Vi har også bistått flere klienter i Husleietvistutvalget. En klient tok for eksempel kontakt med oss fordi han hadde fått et erstatningskrav mot seg knyttet til et tidligere leieforhold. Vi bistod ham i saken, og vant fram. Vi har også bistått mange klienter i saker som gjelder boforhold, som for eksempel kommunale boliger og midlertidige botilbud. I den forbindelse har Gatejuristen også gitt innspill til kommunens kontrollutvalg, i forbindelse med en pågående forvaltningsrevisjon som gjelder kommunens boligsosiale arbeide knyttet til vanskeligstilte.

I løpet av 2023 har flere av Gatejuristens klienter fått innvilget rettfærdsvederlag fra rettfærdsvederlagsordningen. Rettfærdsvederlag innvilges som en økonomisk kompensasjon til personer som er påført en skade eller ulempe som det offentlige kan klandres for, for eksempel ved mangelfull oppfølging fra barnevernet eller skolen.

SAMARBEID MED NADHEIM

Nadheim er et tiltak drevet av Kirkens Bymisjon rettet mot mennesker som har erfaring fra salg/bytte av seksuelle tjenester eller er utsatt for menneskehandel. Gatejuristen har tidligere hatt et prosjekt der vi har gitt juridiske tjenester til dette tiltaket, i en 20 % stilling. Tilbudet ble avvirket 01.04.2023.

Organisering og økonomi

I 2023 har Gatejuristen Bergens virksomhet i stor grad vært finansiert gjennom tildeling fra Statens sivilrettsforvaltnings tilskuddsordning for spesielle rettshjelptiltak. I 2023 fikk Gatejuristen tildelt 2 093 768 kroner. I tillegg tildelte Bergen kommune oss 258 000 kroner, og Helsedirektoratet tildelte oss 400 000 kroner. Gatejuristen Bergen hadde et underskudd på 727 569 kroner i 2023, dette ble dekket av innsamlede midler fra Kirkens Bymisjon og øremerkede gaver.

Kostnaden per sak i 2023 var 6 533 kroner. Vi har tatt utgangspunkt i alle utgifter for 2023, som var kr 3 482 237, og delt på antallet nye saker samme år.

 Stiftelsen Kirkens Bymisjon Avdelingsrapport Avd 63090 Gatejuristen Bergen (Driftstilskudd Statens Sivilrettsforvaltning)	
Gjelder for prosjektperiode fra 202301 til 202312	
Inntekter	
Andre salgsinntekter utenfor avg.	2 900
Driftstilskudd Bergen kommune	258 000
Driftstilskudd Helsedirektoratet	400 000
Driftstilskudd Statens Sivilrettsforvaltning	2 050 000
Driftstilskudd Statens Sivilrettsforvaltning ekstra tilskudd	43 768
Sum inntekter	2 754 668
Personalkostnader	
Lønnskostnader inkl. sosiale kostnader	2 312 111
Sum personalkostnader	2 312 111
Andre kostnader	
Kostnader lokale	469 602
Leie maskiner og inventar	91 313
Verktøy og inventar	652
Matvarer	7 577
Andre forbruksvarer	14 856
Reperasjoner og vedlikehold	17 228
Fremmede tjenester; revisjon, samt arbeid i prosjekt	54 470
Interne tjenester; stød og HR-, regnskap og økonomi-, lønns- og IT tjenester	385 000
Kontorkostnader inkl. kurs og seminarer	15 524
Telefon og porto	49 507
Transportmidler	150
Kostnader godtgj reiser	29 819
Andre klientkostnader	1 007
Frivillighetskostnader	2 732
Forsikringer	24 218
Andre kostnader	6 178
Finanskostnader	294
Sum andre kostnader	1 170 126
Prosjektunderskudd dekkes av egne midler med kr	-727 569
Regnskapet er satt i henhold til prinsippnoten som ligger vedlagt.	
Sted / dato: Bergen 28.02.2024	
 Prosjektansvarlig Anne Merete Strandenes	 Controllert i økonomiavdelingen Marlene Henriksen

Rom for alle